

MİLEL VE NİHAL

inanç, kültür ve mitoloji araştırmaları dergisi

ISSN: 1304-5482 / e-ISSN: 2564-6478

Cilt/Volume: 16 Sayı/Number: 2
Temmuz – Aralık/July – December 2019

MİLEL VE NİHAL

inanç, kültür ve mitoloji araştırmaları dergisi

Cilt/Volume: 16 Sayı/Number: 2 Temmuz - Aralık / July - December 2019

ISSN: 1304-5482 / e-ISSN: 2564-6478

Bu dergi uluslararası EBSCO HOST Research Databases veri indeksi tarafından taranmaktadır.

Sahibi / Owner

Milel ve Nihal Eđitim, Kùltür ve Düşünce Platformu Derneđi adına Hakan Olgun

Yazı İşleri Sorumlusu / Legal Representative

Yasin Aktay

Editör / Editor

Şinasi Gündüz

Editör Yrd. / Co-Editors

Cengiz Batuk

Hakan Olgun

Editör Kurulu/ Editorial Board*

Mehmet Alıcı, Mahmut Aydın, Cengiz Batuk, Şinasi Gündüz, Hakan Olgun,

M. Mahfuz Söylemez, Burhanettin Tatar

Danışma Kurulu/Advisory Board*

Baki Adam (Prof. Dr., Ankara Üniversitesi); Mohd. Mumtaz Ali (Prof. International Islamic University of Malezya); Kemal Ataman (Prof. Dr., Marmara Üniversitesi.); Mehmet Akif Aydın (Prof. Dr., Medipol Üniversitesi); Dursun Ali Aykıt (Prof. Dr., Cumhuriyet Üniversitesi); Yılmaz Can (Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi); Ahmet Çakır (Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi); Mehmet Çelik (Prof. Dr., Anka Teknoloji Üniversitesi); Waleck S. Dalpour (Prof. Dr., University of Maine at Farmington); İsmail Engin (Dr., Berlin); Cemalettin Erdemci (Prof. Dr., Siirt Üniversitesi); Richard Foltz, (Prof., Concordia University); Erman Gören (Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi); Tahsin Görgün (Prof. Dr., 29 Mayıs Üniversitesi); Ahmet Güç (Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi); Recep Gün (Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi); Ö. Faruk Harman (Prof. Dr., İbn Haldun Üniversitesi); Erica C.D. Hunter (Dr., Cambridge University); Mehmet Katar (Prof. Dr., Ankara Üniversitesi); Mahmut Kaya (Prof. Dr., İstanbul); Sadık Kılıç (Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi); Şevket Kotan (Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi); Ali Osman Kurt (Prof. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi); İlhan Kutluer (Prof. Dr., Marmara Üniversitesi); George F. McLean (Prof. Dr., Catholic University, Washington DC); Yasin Meral (Doç. Dr., Ankara Üniversitesi); Ahmet Yaşar Ocak (Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi); Jon Oplinger (Prof. University of Maine at Farmington); Ömer Özsoy (Prof. Dr., Frankfurt Gothe Universität); Roselie Helena de Souza Pereira (Mestre em FilofiaUSP; Unicamp, Brasil); Ekrem Sankçođlu (Prof. Dr., Isparta); Hüseyin Sanođlu (Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi); Bobby S. Sayyid (Dr., Leeds University); İsmail Taşpınar (Prof. Dr., Marmara Üniversitesi); Martin Whittingham (Dr., Oxford University); Hüseyin Yılmaz (Prof. Dr., Yüzüncü Yıl Üniversitesi); Ali İhsan Yitik (Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi)

* Soyadına göre alfabetik sıra / In alphabetical order

Kapak ve Sayfa Tasarımı / Cover & Page Design

Bilal Patacı

Baskı / Publication

Ladin Ofset - İstanbul, Aralık 2019

2.Mat. Sit. 3 NB 15 Topkapı İstanbul / İsmail Tüz 0212 501 24 18

Yönetim Yeri / Administration Place

Milel ve Nihal Eđitim, Kùltür ve Düşünce Platformu Derneđi

Fevzipaşa Cad. Şehit Mehmet Sarper Alus Sok. No: 5, K.: 3, Tel: (0212) 533 97 31 Fatih/İstanbul

www.milelvenihal.org e-posta: dergi@milelvenihal.org

Milel ve Nihal yılda iki sayı olarak altı ayda bir yayımlanan **uluslararası hakemli** bir dergidir.

Milel ve Nihal'de yayımlanan yazıların bilimsel ve hukuki sorumluluğu yazarlarına aittir. Yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Yayımlanan yazıların bütün yayın hakları *Milel ve Nihal*'e ait olup, yayıncının izni olmadan kısmen veya tamamen basılamaz, çoğaltılamaz ve elektronik ortama taşınmaz. Yazıların yayımlanıp yayımlanmamasından yaygın kurulu sorumludur.

bu sayıda / contents

249-250 | Editörden / From Editor

Makaleler / Articles

251-264 | Şevket KOTAN
Tarihsellik: Tarihte Olmak ya da Tarihsiz Olmak
Historicity: to be in History or to be without History

265-278 | Burhanettin TATAR
Kırık Hafıza ve Kırılgan Bilincin Üç Öyküsü: Tarih,
Tarihsellik, Tarihselcilik
Three Stories of Incomplete Memory and Fragile
Consciousness: History, Historicity, Historicism

279-304 | Fatma Betül ALTINTAŞ
Tarihsel Eleştiri Yöntemlerinin İslami Rivayetlere
Uygulanma İmkânına Dair Bazı Mülâhazalar
Some Remarks on the Application of Historical
Criticism to Islamic Traditions

305-329 | Asim DURAN
Tarihsel Eleştiri ve Kutsal Metnin Otoritesi: On Yedinci
ve 17. ve 18. Yüzyılda Kutsal Kitap Eleştirisi ile Metne
Sadakat Arasındaki Gerilim Üzerine Bir İnceleme
Historical Criticism and the Authority of Scripture:
A Study on the Tension Between Biblical Criticism and
Faithfulness to the Scripture in the 17th and 18th
Centuries

331-349 | Şengül ÖZDEMİR
Tarihle Etkileşimi Bağlamında Ahlakî Bilincin
Evrenselliği ve Tarihselliği Problemi
The Problem of the Universality and Historicity of Moral
Consciousness in the Context of its Interaction with
History

- 351-374 | Atiye Gülfer GÜNDOĞDU
Okumanın Tarihselliği ve Alımlama Estetiği ile Yeni
Tarihselcilikte Anlamanın Tarihselliğinin İmkân ve
Sınırlılıkları
Historicism of Reading and Possibilities and Limitations
of Understanding of Historicism in Reception Aesthetics
and New Historicism
- 375-391 | Servet GÜNDOĞDU
Tarihselciliğin ve Formalizmin Ötesinde Edebiyatın
Tanıklığı
Witnessing of Literature Beyond Historicism and
Formalism
- 393-417 | Ayşe Güç
İslamcı Feminist Kim? Kavramların Gölgesinde Bir Kadın
Söylemi
Who is Islamic Feminist? A Women's Discourse in the
Shadow of Concepts

Kitap Tanıtımı ve Tenkitler / Review

- 419-424 | Şevket Kotan, *Kur'an ve Tarihsecilik*
425-428 | Şehmus Demir, *Mitoloji, Kur'an Kıssaları ve Tarihsel Gerçeklik*

Editörden

Milel ve Nihal Dergisi'nin bu sayısı, çoğunlukla "tarihsellik" ve "tarihselcilik" kavramlarını tartışan makaleleri içermektedir. Bu kavramlar, ilahiyat alanında genellikle kutsal metinlerin yorumlanmasına dair metodolojik bir denemeyi ifade etmekte, kendi kültürel çevremizde ise Kur'an'ın doğru anlaşılması bağlamındaki bazı güncel araştırmaların konusunu oluşturmaktadır. Özellikle Kur'an'ın yorumlanmasına dair modern bir yaklaşımın da temelini oluşturan "tarihsellik" ve "tarihselcilik" kavramları uzunca bir süredir devam eden tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bununla birlikte söz konusu kavramlar, tefsir biliminin yanı sıra felsefe, dinler tarihi ve edebiyat gibi pek çok bilimsel çevrenin de önemli bir gündem konusudur. Nitekim dergide yer alan makalelerde tarihin ontolojik tecrübesi olarak tarihsellik ve hermenötik konuları bu farklı alanlara işaret etmektedir. Dolayısıyla Milel ve Nihal Dergisi'nin bu sayısı genel olarak tarihsellik ve tarihselcilik konusunu Kur'an tefsiri bağlamının yanı sıra felsefeden edebiyata kadar pek çok farklı disiplin çerçevesinde ele alan makalelerden oluşmaktadır.

Şevket Kotan, "Tarihsellik: Tarihte Olmak ya da Tarihsiz Olmak" başlıklı makalesinde yeni bir olgu olarak modern dönemde ortaya çıkan "tarihselci İslam" söyleminin felsefi bakımdan pozitivist rasyonalizme ve dini bakımdan da reformist söylemlere, dolayısıyla İslam modernizmine mensup olduğunu savunmaktadır. "Kırpık Hafıza ve Kırılgan Bilincin Üç Öyküsü: Tarih, Tarihsellik, Tarihselcilik" başlıklı makaleyi kaleme alan Burhanettin Tatar ise tarihin ontolojik tecrübesi olarak tarihselliğin bütün hakkında 'ne' değil, 'nasıl' sorusu eşliğinde

ancak kırılğan yani farklılaşan bir süreç olarak konuşabileceğimizi fark ettirdiğine vurgu yapmaktadır. Fatma Betül Altıntaş'ın makalesi "Tarihsel Eleştiri Yöntemlerinin İslami Rivayetlere Uygulanma İmkânına Dair Bazı Mülâhazalar" başlığını taşımaktadır. Makalede kaynak, form, redaksiyon ve gelenek/rivayet tenkidi gibi farklı türleri olan tarihsel eleştiri yöntemlerinin felsefi temelleri, temel özellikleri, ön kabulleri ve metinlere yaklaşımları göz önünde bulundurularak İslami rivayetler üzerinde uygulanmasının imkânı meselesi sorgulanmaktadır. "Tarihsel Eleştiri ve Kutsal Metnin Otoritesi: 17. ve 18. Yüzyılda Kutsal Kitap Eleştirisi ile Metne Sadakat Arasındaki Gerilim Üzerine Bir İnceleme" adını taşıyan makalesinde Asim Duran, tarihsel-eleştirel çalışmalar ile kutsal metnin otoritesi arasındaki ilişkinin boyutlarını ele almaktadır. Şengül Özdemir, "Tarihle Etkileşimi Bağlamında Ahlaki Bilincin Evrenselliği ve Tarihselliği Problemi" başlıklı makalesinde ahlaki bilince dair evrensel ve tarihsel perspektif, kartezyen ve hermenötik gibi zıt bağlamlar içinde analiz edilmekte, "tarihi" boyutun ahlaki bilince dair eleştirel alanın oluşumuna nasıl katkı sunduğu irdelenmektedir. "Okumanın Tarihselliği ve Alımlama Estetiği ile Yeni Tarihselcilikte Anlamanın Tarihselliğinin İmkân ve Sınırlılıkları" başlıklı makalesinde Atiye Gülfer Gündoğdu, tarihselci edebiyat teorisi, Yeni Eleştiri, Alımlama Estetiği ve Yeni Tarihselcilik içinde edebiyatın tarihle kurduğu gerilimli ilişkisi konusundaki temel sorular üzerinde durmaktadır. Servet Gündoğdu, "Tarihselciliğin ve Formalizmin Ötesinde Edebiyatın Tanıklığı" başlıklı makalesinde edebi eserleri geçmişin ve linguistik göstergenin tanıkları olarak değil de 'dil kendi kendisine tanıklığı' olarak ele alarak otonomi ve tarihsizleşme sorununu aşmayı deneyen alternatif bir eğilim olarak edebiyatın tanıklığı söylemini tartışmaktadır. Farklı bir konuya değinen Ayşe Güç ise "İslamcı Feminist Kim? Kavramların Gölgesinde Bir Kadın Söylemi" başlıklı makalesinde İslamcı feminist söylemi, bu söylemle ilgili kavramsal kullanımlardaki sorunları ve Müslüman kadın yazınındaki farklı eğilimleri dikkate alarak incelemektedir.

Dergimizin bu sayısına makaleleriyle katkı veren araştırmacılarımıza teşekkür ediyoruz.

Yeni sayıda görüşmek üzere...

Editör